

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента

Кулінченко Олександра Сергійовича на дисертацію

Войчун Олени Вікторівни

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ЗАСОБАМИ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

що подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання

Актуальність проблеми, що обрала О. В. Войчун для наукового дослідження, детермінована сучасною потребою в особистості, яка б була соціально активною, компетентним фахівцем, високопрофесійним лідером з особистісними якостями, затребуваними на світовому ринку праці, такими як: ініціативність, громадянська активність, управлінська компетентність, чесність, відкритість, цілеспрямованість, відповідальність, самоорганізованість, прагнення до самовдосконалення і саморозвитку та ін. Теоретичні дослідження й емпіричний досвід переконують, що цьому насамперед сприяє участь у студентські роки в діяльності самоврядних організаціях, що дозволяє виховати названі якості та розкрити потенціал майбутнього громадянина. Звісно, сьогодні не існує іншого суспільного інституту, який міг би виконати це завдання належним чином більш якісно і продуктивно, ніж інститут освіти.

Проблему формування громадянської активності студентів університету розв'язує дисертаційне дослідження Войчун Олени Вікторівни «Формування громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування».

Варто зауважити, що пропоноване дисертаційне дослідження піднімає достатньо вагомє питання громадянської активності студентів університету в Україні, що безумовно засвідчує його актуальність і новизну, особливо в

контексті міжнародних документів. Про формування громадянської активності, як один із пріоритетних напрямів розвитку і самореалізації молоді, наголошується як у Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 рр., так і в низці міжнародних документів, зокрема у Програмі Європейського Союзу «Молодь в дії» на 2014–2020 рр., Хартії основних прав Євросоюзу, Європейському пакті в інтересах молоді, Європейській хартії участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні, Молодіжній стратегії Європейського Союзу та ін.

У зв'язку з актуальністю обраної теми, а також відповідно до об'єкта і предмета дослідження досить коректно сформульована мета дослідження, яка узгоджується з іншими елементами концептуального апарату, які сформульовано чітко, логічно, адекватно до змісту дисертації.

Заслуговує на схвалення уважне ставлення дисертантки до понятійно-термінологічного апарату дослідження. Так, авторка, на основі аналізу вітчизняних і зарубіжних філософських, історичних та психолого-педагогічних досліджень, розкриває поняття «активність», «громадянськість», «студентське самоврядування», «засоби студентського самоврядування», зіставляє різноманітні трактування цих понять та на цій основі дає власне визначення поняття «громадянська активність студентів університету», яке визначене як структурно-змістовна якість особистості, що охоплює знання прав та обов'язків студентської молоді; усвідомлення відповідальності за якість майбутньої професійної діяльності; прагнення мобілізувати свої морально-вольові зусилля на досягнення суспільно-значущої мети; здатність до рішучих дій, спрямованих на покращення студентської громади та суспільства; уміння адекватно реагувати на критику студентської громади, аналізувати результати власної громадянської діяльності та прогнозувати наслідки цієї діяльності та «формування громадянської активності студентів університету», як процес впливу активу студентської громади на здатність студента до рішучих дій, спрямованих на покращення умов студентського життя та позитивних змін у суспільстві.

Доречним є аналіз вітчизняного законодавства щодо особливостей студентського самоврядування:

1. Закону України «Про освіту» зі змінами від 20 травня 2008 року (ст. 16).
2. Закону України «Про вищу освіту» зі змінами від 19 січня 2010 року (ст. 34, 37 та 38).
3. Положення про державний вищий навчальний заклад, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 року № 1074.
4. Статуту закладу вищої освіти.
5. Положення про студентське самоврядування (приймається загальними зборами (конференцією) студентів відповідного закладу вищої освіти (далі – ЗВО), затверджується загальними зборами трудового колективу).

Потрібно визначити як позитивне те, що дисертанткою представлено детальну характеристику структурних компонентів громадянської активності (мотиваційно-ціннісного, когнітивно-інформаційного, операційно-діяльнісного, результативно-рефлексійного).

Дисертантка правильно підійшла до визначення і обґрунтування критеріїв та показників сформованості громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування. Результат сформованості громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування відображено як сукупність спонукального, гносеологічного, поведінкового та творчо-розвивального критеріїв, що представлені відповідними показниками та рівнями.

Оленою Вікторівною студентське самоврядування представлено як цілісний структурний механізм, що дозволяє студентам шляхом самоорганізованої діяльності брати участь у керівництві справами колективу, у взаємодії з органами управління університету, захищати власні права та інтереси, виховує громадянську активність та сприяє гармонійному розвитку особистості майбутнього фахівця.

Заслуговує уваги те, що у дисертації авторка розкрила особливості, принципи і напрями функціонування системи студентського самоврядування закладу вищої освіти та виявила його засоби у формуванні громадянської активності студентів університету. Особливістю виховного впливу студентського самоврядування на рівень громадянської активності студентів університету є опосередкованість такого впливу, тобто надання студенту певних форм та умов діяльності для самостійного формування та розвитку досліджуваного утворення. Розкрито принципи побудови і розвитку студентського самоврядування: змінюваність функцій керівництва і підпорядкування, побудова самоврядування «знизу» до «верху», партнерство у спілкуванні не лише між членами студентського самоврядування, а й між студентами та викладацьким складом університету, добровільність участі в самоврядуванні, надання студентам реальних прав та обов'язків. О. В. Войчун, сформульовано напрями діяльності студентського самоврядування: інформаційно-організаційний, науково-дослідний, навчально-виховний, спортивний, оздоровчо-просвітницький, творчий, житлово-побутовий, волонтерський тощо.

Заслуговує на увагу ґрунтовний та виважений підхід Олени Вікторівни до розробки діагностичного інструментарію та побудови структури констатувального експерименту. Слід відзначити, достатню кількість респондентів дослідження: 375 осіб – це студенти університетів. З них 188 осіб залучені до експериментальної групи та 187 осіб до контрольної групи.

За результатами констатувального експерименту О. В. Войчун було виявлено переважно недостатній та початковий рівень сформованості громадянської активності студентів університету та виявлено чинники, які впливають на підвищення рівня громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування. Зазначене дозволило спрогнозувати складові формувального етапу експерименту: створення педагогічних умов; розроблення та впровадження структурно-функціональної моделі формування громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування.

Авторка демонструє науково-обґрунтований, комплексний підхід щодо педагогічних умов у формуванні громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування, а це такі педагогічні умови: змістово-методичне забезпечення роботи студентських тьюторів, опори на внутрішні потреби студента, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, організації і проведення soft skills-тренінгів.

Послідовність викладу, доказовість положень і висновків характеризують дисертацію як цілісне, повне й завершене дослідження. Доведено практичну значущість результатів дисертаційного дослідження, яка полягає у впровадженні структурно-функціональної моделі формування громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування, розробленні тренінгової програми «Удосконалення громадянської активності студентів університету», серед тематики тренінгів якої такі: «Еліксир активності й оптимізму», «Ти можеш більше, ніж ти думаєш», «Крок уперед», «Моя індивідуальність», «Рух до своєї мети».

Загалом високо оцінюючи актуальне, науково виважене, оригінальне й самостійне дисертаційне дослідження, що безумовно, має теоретичну цінність і практичне значення, збагачує сучасну вітчизняну педагогічну науку й практику новими ідеями, фактами, методичними підходами, вважаємо за необхідне висловити окремі зауваження, побажання та пропозиції:

1. На наш погляд у пункті 2.1 не вистачає єдиного схематичного представлення процесу впровадження педагогічних умов формування громадянської активності засобами студентського самоврядування. Вдалим було б зобразити це у вигляді алгоритму, що б дозволило представити шляхи реалізації педагогічних умов не в загальному, а відповідно кожному етапу.

2. На наш погляд, текст підрозділів 1.3 та 2.3 надто переобтяжений таблицями. Так, таблиці доречно було б перенести у додатки, залишивши у тексті дисертації лише ті, які відображають найсуттєвіші узагальнені результати для експериментальної і контрольної груп на початку та наприкінці формувального експерименту.

3.У першому розділі дисертації здійснено ґрунтовний бібліографічний аналіз досліджуваної проблеми, проаналізовано велику кількість праць українських і зарубіжних вчених, що дало підстави для обґрунтування методологічних засад дослідження. На нашу думку, цей аналіз набув би більшої довершеності та аргументованості за умови посилення авторських міркувань щодо виявлених і систематизованих позицій науковців.

4.У дисертації авторка розробила тренінгову програму «Удосконалення громадянської активності студентів університету». На нашу думку, доцільно було б розписати цю програму по етапам під час проведення формувального експерименту.

Окремі з висловлених міркувань та пропозицій носять дискусійний характер і суттєво на рівень та якість рецензованого дисертаційного дослідження не впливають.

Дисертаційна робота «Формування громадянської активності студентів університету засобами студентського самоврядування» є оригінальним, самостійним і завершеним дослідженням, відповідає «Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України» від 24.07.2013 № 567, а її авторка – Войчун Олена Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук

доцент

Підпис О.С. Кулінченко завіряю:

учений секретар

д.ф.н.

О.С. Кулінченко

Я.В. Козачок